

Витяг із звіту про діяльність Заповідника в 2024 році

Діяльність Заповідника була спрямована на реалізацію таких основних завдань: збереження музейних предметів фондowego зібрання Заповідника, які є державною частиною Музейного фонду України; збереження пам'яток та об'єктів культурної спадщини і природно-заповідного фонду, які входять до складу Заповідника; документування подій російсько-української війни; удосконалення музейних експозицій і підготовка до створення експозиції мілітарного музею; активізація діяльності в рамках патріотичної акції «Заповідник – Волонтери – ЗСУ»; удосконалення координації і співпраці з туристичними організаціями, територіальними громадами, навчальними закладами тощо з метою залучення відвідувачів.

У минулому році додатково залучено коштів на суму 700,4 тис. грн. Прийнята «Програма фінансової підтримки і розвитку Корсунь-Шевченківського державного історико-культурного заповідника на 2025–2027 роки», якою передбачено кошти бюджету Корсунь-Шевченківської міської територіальної громади в сумі 2 550 млн грн.

Пам'яткоохоронна робота була спрямована на фізичне збереження пам'яток і об'єктів культурної спадщини Заповідника.

Станом на 1 січня 2025 року на балансі Заповідника знаходиться 18 об'єктів культурної спадщини, у т.ч. 6 пам'яток національного значення (археологічна – 1, історична – 1, архітектури й містобудування – 3, садово-паркового мистецтва – 1) і 9 об'єктів культурної спадщини місцевого значення, з них – 6 об'єктів культурної спадщини, занесених до переліку щойно виявлених (архітектури й містобудування – 5, історичний – 1). На всі щойно виявлені об'єкти розроблена й затверджена облікова документація та укладені охоронні договори між Управлінням культури та охорони культурної спадщини Черкаської обласної державної адміністрації і Корсунь-Шевченківським державним історико-культурним заповідником.

Здійснено технічну інвентаризацію об'єктів нерухомого майна – приміщення трьохповерхового флігеля і приміщення меморіального музею К.Г.Стеценка – та виготовлені технічні паспорти.

За участю представників Корсунь-Шевченківської міської ради і ЗМІ проведено засідання круглого столу «Нерухомі об'єкти та пам'ятки культурної спадщини на території Корсунь-Шевченківської міської територіальної громади».

Упродовж року проводились часткові підтримуючі ремонти окремих об'єктів. Серед об'єктів культурної спадщини в аварійному стані знаходяться Швейцарський будинок і Будинок Головинських.

Основним завданням **природоохоронної діяльності** було забезпечення раціонального природокористування і запобігання екологічній небезпеці, збереження і відновлення рослинного і тваринного світу в межах території парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення «Корсунь-Шевченківський парк».

Санітарно-оздоровчі заходи на території парку проводились на площі 26,2 га, відповідно до Ліміту на використання природних ресурсів, наданого Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України від 29 січня 2024 року № 503/2024, та Дозволу Управління екології та природних ресурсів Черкаської обласної державної адміністрації на спеціальне використання природних ресурсів від 01 березня 2024 року № 01. Упродовж року на території парку проведені заходи з благоустрою «Зелена толока» до Міжнародного дня Землі й Всеукраїнського дня довкілля, Всесвітнього дня прибирання.

Упродовж звітного періоду продовжувалась реалізація екологічних проєктів «Рослинний світ Корсунь-Шевченківського парку» і «Збережемо довкілля», робота над створенням «Кольорового атласу рослин, що ростуть на території Корсунь-Шевченківського парку». Здійснювався постійний контроль за 11 видами червонокнижних рослин, 1 видом рослинних угруповань, що занесений до Зеленої книги України, 4 видами тварин, занесених до Червоної книги України. Під охороною перебували 2 ботанічні пам'ятки природи: «Гора Янталка» і «Каштан Шевченка».

З метою екологічного виховання і збереження флори й фауни парку проведена низка екологічних акцій, майстер-класів, тематичні екскурсії, мікологічна зустріч; започатковані «Бузкові дні в Заповіднику».

Продовжувалась співпраця з Радою ботанічних садів та дендропарків України, Державним дендрологічним парком «Олександрія» НАН України, Корсунь-Шевченківською громадською екологічною організацією Всеукраїнської екологічної ліги; налагоджено співпрацю з Національним дендрологічним парком «Софіївка» НАН України і Черкаським національним університетом імені Богдана Хмельницького.

Пріоритетними напрямками **науково-дослідної роботи** залишалось документування подій російсько-української війни і робота над науковою документацією зі створення експозиції мілітарного музею.

З метою формування національної пам'яті про війну з росією продовжувалися дослідження за темами: «Російсько-українська війна: хронологія подій з 24 лютого 2022 року по 31 грудня 2024 року» і «Корсунці – учасники російсько-української війни». Розпочато дослідження теми «Внутрішньо переміщені особи в Селищенській ОТГ», продовжено дослідження теми «Волонтерський рух на Корсунщині після повномасштабного збройного вторгнення рф в Україну»

Продовжувався збір наукової інформації і предметів музейного значення за науковою темою «Українські воїни, уродженці й жителі колишнього Корсунь-Шевченківського району, які загинули під час російсько-української війни».

Розпочато підготовку до написання книги «Обірваний політ життя» (робоча назва) про Героїв колишнього Корсунь-Шевченківського району, які віддали своє життя в боротьбі з російським агресором.

Підготовлена наукова довідка «Документи про життєвий і творчий шлях К.Стеценка в архівах України». Продовжувалось дослідження тем: «Діяльність Корсунь-Шевченківської міської територіальної громади під час російсько-української війни», «Визвольний рух на Корсунщині 1921–1991 роках», «Листування І.Нечуя-Левицького». Продовжувалась робота над науковою довідкою «Антибільшовицька боротьба на Корсунщині в 1920–1921 роках».

Упродовж року продовжувалось вивчення науковими працівниками фондкових колекцій, створення каталогів, а також розроблялась наукова документація постійних експозицій і виставок.

В онлайн-форматі проведена науково-практична конференція «Дослідження з історії України в умовах російсько-української війни: виклики, завдання, результати», у якій взяли участь 39 дослідників з Волинської, Івано-Франківської, Київської, Львівської, Рівненської, Сумської і Черкаської областей.

На базі Публічної бібліотеки Корсунь-Шевченківської міської ради відбулись Вісімнадцяті наукові читання «Нові дослідження науковців Заповідника».

Науковці Заповідника взяли участь у роботі науково-практичних конференцій: «Тарасова Гора: люди і події» до 210-ї річниці з дня народження Тараса Шевченка та 165-річчя його останнього приїзду в Україну. Канів, 28 травня 2024 р.; «Музеалізація російсько-української війни: виклики та перспективи». Київ, 2024; «Сіверщина в історії України». Ніжин, 2024; VII Всеукраїнська науково-практична конференція «Культурно-історична

спадщина України: перспективи дослідження та традиції збереження». Черкаси, 2024; Всеукраїнська конференція «Україна крізь призму війни». Івано-Франківськ, 27 травня 2024 р.; IV Всеукраїнські науково-практичні читання пам'яті професора І.І.Гордієнка. Ніжин, 2024.

Науковці Заповідника з метою підвищення фахового рівня взяли участь у тренінгу «Сторітелінг, комунікація та фінансування для українських музеїв», організатор – Міністерство культури та інформаційної політики України спільно з польськими фахівцями; воркшопі «Вступ до технічної фотографії та мультиспектрального зображення для дослідження та документування культурної спадщини», організатор – Український культурний фонд; семінарі «Краща практика діджиталізації (оцифрування) музейних колекцій у Польщі», проведеному Національним Інститутом Музеїв в Польщі; онлайн-презентації «Реєстру музейного фонду України», організованій Міністерством культури та інформаційної політики України та ін.

Значна увага впродовж року надавалась **комплектуванню, обліку та збереженню фондів**. У зв'язку з продовженням воєнного стану в країні важливим напрямом було посилення охорони й збереження фондів колекцій. Проведено звірення музейних предметів з обліково-фондовою документацією за групами зберігання: «Зброя», «Дорогоцінні метали», «Тканини», «Метали», «Історико-побутові».

На 01 січня 2025 року фондова колекція складала 69 801 музейний предмет, з них – 57 826 предметів основного фонду та 11 975 предметів науково-допоміжного фонду.

За звітний період колекції фондів Заповідника поповнились 566 музейними предметами.

Першочерговим завданням було комплектування фондової збірки матеріалами про учасників російсько-української війни, переважна більшість з яких надійшла про Героїв, які загинули в боях з російськими окупантами. Серед надходжень – зразки обмундирування, спорядження, документи, особисті речі й світлини учасників бойових дій.

Відповідно до наказів МКІП України, від Київської і Чернівецької митниць Заповідник отримав 45 монет XVIII–XX століть – карбування монетних дворів Російської імперії, росії, СРСР, Данії, Франції, Німеччини. Від Житомирської і Чернівецької митниць отримано книги «Пути провидьенія. Повесть изъ временъ Константина Великаго» (Російська імперія, 1901) і книга «My Life and Work» («Моє життя і робота»), автор Генрі Форд у співавторстві з Самюелем Гроутером (США, 1926).

Громадянка Канади Олена Берикул-Криворучко здійснила друге дарування Заповіднику: унікальну колекцію зразків порцелянового посуду й сувенірів кінця XIX–XX століття (Німеччина, Італія, Англія, Японія, Франція, США, Австрія, Єгипет, Велика Британія, Китай), що налічує 61 одиницю.

Голова громадського об'єднання «Солдатські матері Корсунщини» Тетяна Перетятко передала дев'ять вишитих рушників та один тканий, отримані від отця Андрія Пізьо, священника церкви Успіння Пресвятої Богородиці в м. Ной Ульм (Німеччина), що зберігались у церкві, за легендою, вишиті жінками України, що перебували на примусових роботах у Третньому Рейху в роки Другої світової війни.

Науково-експозиційна робота була спрямована на створення нових постійних музейної експозиції і виставок, внесення змін і доповнень до існуючих експозицій.

На 01 січня 2025 року в експозиціях музеїв Заповідника налічувалось 2 031 предмет основного фонду.

Завершено створення експозиції музею «Палац Понятовського». Проведено дві часткові реекспозиції стаціонарної виставки «Україна – понад усе!» в мілітарному музеї.

Упродовж року експонувалось 16 постійних і пересувних виставок. 5 творів мистецтва з фондового зібрання були передані Черкаському обласному художньому музеї для

тимчасового експонування на виставці «І на оновленій землі...», присвяченій 70-річчю утворення Черкаської області.

У полі зору залишались **видавнича діяльність й інформаційний менеджмент**.

Були видані матеріали науково-практичної конференції «Дослідження з історії України в умовах російсько-української війни: виклики, завдання, результати» і науково-популярного історичного видання Заповідника – журнал «Корсунський часопис», число 42.

У звітному році продовжувалось просування музейного продукту Заповідника через засоби інтернет-комунікації. Для цього використовувались 3 інформаційні онлайн-ресурси: сайт (<https://korsunzapovidnyk.com.ua>), офіційна сторінка Заповідника в соціальній мережі Фейсбук (<https://www.facebook.com/KorsunZapovidnyk>), загальнодоступна група «PRESS INFO Корсунь-Шевченківський державний історико-культурний заповідник».

Для поширення інформації використовувались ЗМІ: КП «Телерадіоорганізація "На хвилі Корсуня"» і газета «Надросся».

У звітному році **освітня робота** була спрямована насамперед на співпрацю з туристичними організаціями, територіальними громадами, навчальними закладами тощо з метою залучення відвідувачів до музеїв. Значна увага приділялась організації і проведенню освітніх заходів, зокрема спрямованих на психологічну підтримку громадян, участі в культурно-мистецьких проектах.

У звітному році музеї і пам'ятки Заповідника відвідало 21 868 осіб, для яких проведено 980 екскурсій, зокрема, у рамках культурно-освітнього проекту «Працюємо разом» музеї відвідало 96 учнівських і студентських груп (2 018 осіб).

Заповідник співпрацював з 16 туристичними організаціями, зокрема, «Країна UA» (м. Київ), «Черкащина – 365» (м. Черкаси), «Від Краю – до Краю» (м. Черкаси), «Дніпро-Вояж» (м. Дніпро). Здійснювався моніторинг якості обслуговування туристичних груп шляхом вибіркового експрес-анкетування, проведено анкетування в музеї «Палац Понятовського».

Продовжувалась співпраця з організаціями: комунальним навчальним закладом фахової передвищої освіти «Корсунь-Шевченківський педагогічний коледж імені Т.Г.Шевченка» Черкаської обласної ради; Центром дитячої та молодіжної творчості Корсунь-Шевченківської міської ради; Центром соціальних служб Корсунь-Шевченківської міської ради; комунальним закладом «Територіальний центр соціального обслуговування Корсунь-Шевченківської міської ради», громадськими організаціями «Солдатські матері Корсунщини» і «Воїнів АТО Корсунщини».

Низка заходів була проведена в ході реалізації соціально-культурного проекту «З Україною в серці», освітніх проектів «Звичаї та обряди мого народу» і «Видатні постаті України», культурно-мистецького проекту «Читаємо "Кобзар"». Серед проведених заходів – презентація мандрівної інтерактивної виставки «На Зламі», яку презентували Надія Нестеренко, представниця ГО «Східноукраїнський центр громадських ініціатив», і Людмила Біленька, представниця Об'єднання родин зниклих безвісти «Надія Либідь»; участь у Всеукраїнському забігу «Шаную воїнів, біжу за героїв України!», ініційованому Міністерством у справах ветеранів України в співпраці з Міністерством молоді та спорту України, серед 198 учасників були й працівники Заповідника.

Упродовж року продовжувалась практика проведення майстер-класів. Усього проведено 11, зокрема, до Міжнародного Дня захисту дітей, до Дня Української Державності, до Дня Збройних Сил України.

За звітний період прочитано 14 лекцій, на яких побувало 247 осіб. У меморіальному музеї К.Г.Стеценка започатковано проведення уроків-лекцій «Побут українського селянства XIX ст.».

Усіма формами освітньої роботи охоплено 23 240 осіб.